

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
DAXİLİ İŞLƏR NAZİRLİYİ**

POLİS AKADEMİYASI

**«Daxili işlər orqanlarının inzibati fəaliyyəti»
k a f e d r a s ı**

**DİN-in Polis Akademiyasının
müdavimləri üçün**

KRİMİNOLOGİYA
fənni üzrə

TƏDRİS PROQRAMI

B A K I – 2016

Tərtib edənlər:

Azərbaycan Respublikası DİN-in Polis Akademiyasının rəisi,
polis general-mayoru, hüquq üzrə fəlsəfə doktoru, dosent
Nazim Əliyev

“DİO-nun inzibati fəaliyyəti” kafedrasının baş müəllimi,
polis polkovnik-leytenantı
Vüqar Mansurov

Elmi redaktor:

Azərbaycan Respublikası DİN-in Polis Akademiyası rəisinin
tədris və elmi işlər üzrə müavini, polis polkovniki, hüquq
elmləri doktoru, professor **Mahir Əhmədov**

.

Rəy verənlər:

AMEA-nın Fəlsəfə və Hüquq institutunun Dövlət və hüquq
nəzəriyyəsi, mülki hüquq və mülki proses şöbəsinin müdiri,
hüquq elmləri doktoru, professor **Habil Qurbanov**

DİN-in Polis Akademiyası “Cinayət hüququ” kafedrasının
rəisi,
polis polkovniki, h.ü.f.d., **İmrəli Məmmədli**

Tədris proqramı Azərbaycan Respublikası DİN-in Polis Akademiyasının Elmi Şurasının 10 may 2016-cı il tarixli 4 nömrəli protokolu ilə təsdiq edilmiş və onun nəşrinə icazə verilmişdir.

TƏXMİNİ TEMATİK PLAN

<i>Nö</i>	<i>Mövzunun adı</i>	<i>Mövzuya ayrıl. vaxt</i>	<i>Mü-hazirə</i>	<i>Semi-nar</i>	<i>Təc-rübə</i>	<i>Kollok-vium</i>
1	2	3	4	5	6	
1.	Kriminologiya elminin anlayışı, predmeti və sistemi.	4	2	2		
2.	Cinayətkarlığın anlayışı və onun əsas göstəriciləri.	7	2	2	3	
3.	Cinayətkarlığın səbəb və şəraiti.	4	2	2		
4.	Cinayətkarın şəxsiyyəti və fərdi kriminal davranış.	6	2	2	2	
5.	Kriminoloji viktimologiya.	4	2	2		
6.	Cinayətlərin profilaktikası.	4	2	2		
	Kollokvium	2				2
7.	Cinayətkarlığın öyrənilməsinin nəzəri əsasları və cinayətkarlıqla bağlı sosial-neqativ təzahürlərin kriminoloji xüsusiyyətləri.	4	2	2		
8.	Cinayətkarlığa qarşı mübarizədə kriminoloji proqnozlaşdırma və planlaşdırma.	4	2	2		
9.	Mülkiyyət əleyhinə törədilən cinayətlər və onların profilaktikası.	6	2	2	2	
10.	Zorakı cinayətkarlıq və onun profilaktikası.	4	2	2		

11.	İqtisadi cinayətkarlıq və onun profilaktikası.	4	2	2		
12.	Yetkinlik yaşına çatmayanlar tərəfindən törədilən cinayətlər və onların profilaktikası.	4	2	2		
	Kollokvium	2				2
13.	Narkotik vasitələrlə bağlı cinayətlər və onların profilaktikası.	4	2	2		
14.	Residiv və mütəşəkkil cinayətkarlığın profilaktikası.	6	2	2	2	
	Kollokvium	2				2
15.	Ehtiyatsızlıqdan törədilən və ekoloji cinayətlərin kriminoloji xüsusiyyətləri.	4	2	2		
	Cəmi:	75	30	30	9	6

GİRİŞ

Cəmiyyətin demokratik prinsiplərə əsaslanaraq tərəqqi etməsi hər bir vətəndaşın rifahının yüksəldilməsi, onun sosial müdafiəsi və layiqli həyat səviyyəsinin təmin edilməsi ilə bağlıdır. Bu yolda hüquqi dövlətin formalaşması, qanunçuluğun və hüquq qaydasının dönmədən möhkəmləndirilməsi, vətəndaşların konstitusion hüquq və azadlıqlarının qorunması bir vəzifə kimi qarşıya qoyulmuşdur.

İctimai-siyasi sabitliyin qorunmasında xüsusi rolu və yeri olan Azərbaycan Respublikasının daxili işlər orqanlarının üzərinə məhz bu vəzifələrin ağır məsuliyyət yükü düşür. Daxili işlər orqanlarının cinayətkarlıqla mübarizə və ictimai təhlükəsizliyin təmin edilməsi sahəsində yüksək idarəetmə sisteminə malik bir struktura çevrilməsi ümumnəzəri biliklərə, peşəkar bacarıq və vərdislərə yiyələnmiş gənc polis kadrlarının hazırlanmasını tələb edir.

Cinayətkarlıq kimi sosial-neqativ təzahürə qarşı uğurlu mübarizə onun qarşısının alınmasına yönələn fəaliyyətin elmi təməl üzərində qurulmasını tələb edir. Öz növbəsində bu da kriminoloji biliklərə silahlanmış kadrların hazırlanmasını vacib vəzifə kimi qarşıya qoyur.

Bu məqsədlə müdavim və dinləyicilərin cəmiyyətdə mövcud olan sosial-neqativ təzahürlər, cinayətkarlıq, onun yaranmasının, sabitliyinin və dinamikasının səbəbləri və qanunauyğunluqları, habelə hüquq pozuntusu törətmiş şəxslərin şəxsiyyəti haqqında dərin biliklərə yiyələnməsi zəruridir.

Kriminologiya fənninin predmetini təşkil edən bu aspektləri Polis Akademiyasının müdavim və dinləyiciləri ictimai-siyasi və sosial-hüquqi fənlərin nəzəri və təcrübi müddəalarına yiyələndikdən sonra öyrənməyə başlayırlar. Qanunauyğundur ki, fəlsəfəni, sosiologiyanı və məntiqi, cinayət və cəza-icra hüququnu, cinayət prosesi və kriminalistikanı, inzibati və

əmaliyyat-axtarış fəaliyyətlərini və s. elmləri öyrənmədən kriminologiya elminin nəzəri və təcrübi aspektlərini mənimsəmək çətindir.

Polis Akademiyasında kriminologiya elminin tədrisi müdavim və dinləyicilərdə DİO-nun cinayətkarlıqla mübarizəsinin təşkili, səbəb və şəraitinin müəyyən edilməsi və profilaktikası barəsində dərin elmi və təcrübi biliklərin formalaşması məqsədini daşıyır.

Göstərilən məqsədlərə nail olmaq üçün aşağıdakı vəzifələrin yerinə yetirilməsi nəzərdə tutulur:

- müdavim və dinləyicilərə kriminoloji nəzəriyyənin aktual problemləri: cinayətkarlıq və onun əsas səbəbləri, cəmiyyətdə cinayətkarlığın mövcud olmasının qanunauyğunluqları, cinayətkar davranışın mexanizmi, cinayətkarın şəxsiyyəti və cinayətin qurbanı, DİO tərəfindən cinayətkarlığın profilaktikasının təşkili barədə hərtərəfli bilik vermək;

- Respublikada cinayətkarlığın vəziyyətini, qeydiyyatda alınmış cinayətlərin strukturunu, dinamikasını, səviyyəsini, ayrı-ayrı cinayətlərin törədilməsinə köməklik göstərən səbəb və şəraiti müstəqil təhlil etmək üçün müdavim və dinləyicilərdə təcrübi vərdişləri formalaşdırmaq;

- müdavim və dinləyicilərə müxtəlif kateqoriyalı cinayətlərə qarşı mübarizədə tətbiq olunan profilaktik tədbirlər barədə biliklər aşılamaq, cinayətlərin törədilməsinin səbəb və şəraitini, aşkar edilməsi zamanı tətbiq edilən təşkilati-hüquqi metodları öyrətmək.

Kriminologiya fənninin proqramı bu elmin ümumi və xüsusi hissələrinin əsas müddəalarını əhatə edən 16 mövzunu əhatə edir.

Hər mövzuya onun mahiyyətini açıqlayan seminar suallarının məcmusu, fərdi hazırlıq üçün tapşırıqlar, referat mövzuları və terminoloji tapşırıq daxil edilmişdir.

Tədris proqramının sonunda müdavim və dinləyicilər tərəfindən mənimsəmə prosesini yüngülləşdirmək məqsədi ilə

normativ-hüquqi aktların, xüsusi və ümumi ədəbiyyatın siyahısı göstərilir.

Kriminologiya fənni imtahanın verilməsi ilə başa çatdırılır.

ÜMUMİ HİSSƏ

Mövzu № 1

«Kriminologiya elminin anlayışı, predmeti və sistemi»

Kriminologiya elminin anlayışı. Bir elm kimi kriminologiyanın yaranma tarixi. cinayətkarlıqla mübarizənin cinayət-hüquqi və kriminoloji istiqamətləri. Kriminologiya sosial və hüquqi elm kimi. Kriminologiya elminin predmeti, məzmunu, sistemi və vəzifələri. Kriminologiya cinayətkarlığı sosial və hüquqi hadisələr çərçivəsində tədqiq edən elm kimi. Cinayətkarlığın səbəb və şəraitini, cinayətkarın şəxsiyyətini kriminologiya elminin predmeti kimi səciyyələndirən əsas xüsusiyyətlər. Kriminologiyada cinayətkarlığın profilaktikasının məzmunu.

Kriminoloji tədqiqat- cinayətkarlığın öyrənilməsinin əsas istiqaməti kimi. Kriminoloji tədqiqatın obyektləri. Kriminoloji metodika – cinayətkarlığın, onun səbəb və şəraitini, cinayətkarların şəxsiyyətini və cinayətkarlıqla mübarizə tədbirlərini xarakterizə edən ilkin informasiyaların toplanılmasından, işlənilməsindən və təhlil edilməsindən ibarət konkret üsulların və yanaşmaların məcmusu kimi.

Kriminologiya elminin ictimai (fəlsəfə, sosiologiya, iqtisadiyyat, psixologiya, pedaqogika və s.) və hüquq elmləri ilə (cinayət hüququ, mülki hüquq, inzibati hüquq, cinayət prosesi və s.) qarşılıqlı əlaqəsi. Cinayət hüquqi və kriminoloji kateqoriyaların (cinayət və cinayətkarlıq və s.) müqayisəli təhlili.

SEMİNAR SUALLARI:

1. *Kriminologiya elminin yaranması və inkişafı.*
2. *Kriminologiya elminin anlayışı və predmeti.*
3. *Kriminologiya elminin sistemi və vəzifələri.*
4. *Kriminologiya elminin ictimai və hüquq elmləri ilə qarşılıqlı əlaqəsi.*

FƏRDİ HAZIRLIQ ÜÇÜN

Referat mövzuları:

1. Cinayətkarlıq haqqında elmi fikirlərin inkişafının tarixi mərhələləri.
2. Kiminologiya cinayətkarlığı sosial və hüquqi hadisələr çərçivəsində öyrənmənin elmi kimi.

Terminoloji tapşırıq:

«Kriminologiya», «Antropoloji nəzəriyyə», «Sosioloji yanaşma», «Teoloji yanaşma», «Anomiya konsepsiyası», «Stiqma nəzəriyyəsi» terminlərinin anlayışlarını qeyd edib məzmununu açıqlayın. Cinayət və cinayətkarlıq anlayışlarının müqayisəli təhlilini aparıb konspektləşdirin.

Mövzu № 2

«Cinayətkarlığın anlayışı və onun əsas göstəriciləri»

Cinayətkarlığın anlayışı. Cinayətkarlığın yaranmasının və inkişafının qanunauyğunluqları. Cinayət və cinayətkarlığın anlayışlarının nisbəti. Cinayətkarlığın kriminoloji əlamətləri. cinayətkarlığın sosial-neqativ nəticələri. cinayətkarlıq-statistik məcmu kimi.

Cinayətkarlığın strukturu. cinayətkarın şəxsiyyətinin kriminoloji əlamətləri. Cinayətlərin növünə görə cinayətkarlığın strukturu. Kriminal peşəkarlıq. Kriminal

peşəkarlığın səciyyəvi əlamətləri.

Cinayətkarlığın göstəriciləri. Cinayətkarlığın vəziyyəti, səviyyəsi, strukturu və dinamikası. cinayətkarlığın ayrı-ayrı növləri. Regional-coğrafi cinayətkarlıq. Son dövrlərdə cinayətkarlığın inkişafının əsas meylləri.

Latent cinayətkarlığın anlayışı. Latent cinayətkarlığın növləri. Latent cinayətkarlığın kriminoloji təhlilinin əsas meyarları. Latent cinayətkarlığın səbəbləri. Latent cinayətkarlığın aşkar edilməsinin metodları. Latent cinayətkarlığın ərazi xüsusiyyətləri. Latent cinayətkarlığın neqativ nəticələri.

SEMİNAR SUALLARI:

- 1. Cinayətkarlığın anlayışı, yaranmasının və inkişafının qanunauyğunluqları.*
- 2. Cinayətkarlığın kəmiyyət göstəriciləri.*
- 3. Cinayətkarlığın keyfiyyət göstəriciləri.*
- 4. Latent cinayətkarlığın anlayışı, növləri və aşkar edilməsinin metodları.*
- 5. Latent cinayətkarlığın neqativ nəticələri.*

FƏRDİ HAZIRLIQ ÜÇÜN

Referat mövzuları:

1. Cinayətkarlığın öyrənilməsinin kriminoloji istiqamətləri.
2. Cinayətkarlıq - cinayətlərin statistik məcmusu kimi.
3. Cinayətkarlığın kəmiyyət göstəriciləri.
4. Cinayətkarlığın keyfiyyət göstəriciləri.

Terminoloji tapşırıq:

«Cinayətkarlıq», «Cinayətkarlığın kəmiyyət göstəriciləri», «Cinayətkarlığın keyfiyyət göstəriciləri», «Cinayətkarlığın vəziyyəti», «Cinayətkarlığın dinamikası», «Cinayətkarlığın strukturu», «Cinayətkarlığın indeksi», «Cinayətkarlığın

əmsalı», «Latent cinayətkarlıq» terminlərinin anlayışlarını qeyd edib məzmununu açıqlamaq.

Mövzu № 3

«Cinayətkarlığın səbəb və şəraiti»

Cinayətkarlığın səbəblərinin anlayışı. Kriminologiya elmində səbəbiyyat kateqoriyası. Cinayətkarlığın səbəblərinin təsnifatı. Cinayətkarlığın obyektiv və subyektiv, daimi, müvəqqəti səbəbləri. Cinayətkarlığın şəraiti-cinayətlərin törədilməsinə kömək edən hal kimi. İqtisadi münasibətlər və cinayətkarlıq. Sosial münasibətlər və cinayətkarlıq. Siyasət və cinayətkarlıq. İnsanların mənəvi durumunun, demoqrafik proseslərin cinayətkarlığın inkişafına təsiri. Hüquqi islahatlar – cinayətkarlığın vəziyyətinə təsir edən əsas faktorlardan biri kimi.

Cinayətkarlığın səbəblərinin öyrənilməsi. Cinayətkarlığın səbəblərinin öyrənilməsinə müxtəlif yanaşmalar. Cinayətkarlığın öyrənilməsinə kondisional və ya şəraitli, ənənəvi, interaksionist, coğrafi yanaşmalar.

Cinayətkarlığın artmasına təkan verən şəraitlərin qruplaşdırılması. Müxtəlif növ cinayətlərin törədilməsinə təsir edən şəraitlər.

SEMİNAR SUALLARI:

- 1. Cinayətkarlığın səbəblərinin təsnifatı və onların məzmunu.*
- 2. Cinayətkarlığın səbəblərinin öyrənilməsinin elmi əsası.*
- 3. Cinayətkarlığın törədilməsinə kömək edən şəraitlər.*
- 4. Cinayətkarlığın törədilməsinə təkan verən şəraitlərin qruplaşdırılması.*

FƏRDİ HAZIRLIQ ÜÇÜN

Referat mövzuları:

1. Kriminologiya elmində cinayətkarlığın səbəb və şəraitin öyrənilməsinə sosioloji yanaşma.

2. Cinayətkarlığın səbəb və şəraitinə genetik amillərin təsiri.
3. İqtisadi böhran- cinayətkarlığın inkişafına təkan verən əsas faktorlardan biri kimi.
4. Demografik proseslərin cinayətkarlığın səbəb və şəraitinə təsiri.

Terminoloji tapşırıq:

«Cinayətkarlığın səbəbləri», «Cinayətkarlığın şəraiti», «Cinayətkarlığın neqativ tendensiyaları (inkişaf meylləri)», «Cinayətkarlığın inkişafına təsir edən amillər» terminlərinin anlayışını qeyd edib məzmununu açıqlamaq.

Mövzu № 4

«Cinayətkarın şəxsiyyəti və fərdi kriminal davranış»

Cinayətkarın şəxsiyyətinin anlayışı. Cinayətkarın şəxsiyyətinin cinayət-hüquqi və kriminoloji anlayışlarının nisbəti. Cinayətkarın şəxsiyyətində sosioloji və bioloji amillər. Cinayətkarın şəxsiyyətinə təsir edən daxili amillər. Şəxsiyyətin neqativ istiqamətdə formalaşmasına təsir edən xüsusiyyətlər.

Cinayətkarın şəxsiyyətinin strukturu. Cinayətkarın şəxsiyyətinin sosial-demoqrafik əlamətləri. Cinayətkarın şəxsiyyətinin cinayət-hüquqi əlamətləri.

Cinayətkarın şəxsiyyətinin kriminoloji xüsusiyyətləri. cinayətkarın şəxsiyyəti və sosial mühit. Cinayətkarın şəxsiyyətində psixoloji qüsurlar. İntellektual, emosional və iradəvi xüsusiyyətlərin şəxsiyyətin formalaşmasına təsiri.

Cinayətkarın şəxsiyyətinin təsnifatı və tipologiyası. cinayətkarın şəxsiyyətinin əsas tiplərinin kriminoloji xüsusiyyətləri. Fərdi kriminal davranışın mexanizmi.

SEMİNAR SUALLARI:

1. *Cinayətkarın şəxsiyyətinin anlayışı, cinayət-hüquqi və kriminoloji anlayışların nisbəti.*
2. *Cinayətkarın şəxsiyyətinin strukturu.*
3. *Cinayətkarın şəxsiyyəti və sosial mühit.*
4. *Cinayətkarın şəxsiyyətinin təsnifatı və tipologiyası.*
5. *Fərdi cinayət davranışının mexanizmi.*

FƏRDİ HAZIRLIQ ÜÇÜN

Referat mövzuları:

1. Cinayətkarın şəxsiyyətinin kriminoloji anlayışı.
2. Cinayətkarın kriminogen keyfiyyətlərinin formalaşmasında sosial mühitin rolu.
3. Cinayətkarın şəxsiyyətində bioloji və sosial amillərin nisbəti.
4. Cinayətkarın şəxsiyyətinin strukturu və tipologiyası.

Terminoloji tapşırıq:

«Cinayətkarın şəxsiyyəti», «Cinayətkarın şəxsiyyətinin strukturu», «Kriminogen şəxsiyyət», «Cinayətkarın şəxsiyyətinin tipologiyası», «Fərdi kriminal davranış» terminlərinin anlayışlarını qeyd edib məzmununu açıqlamaq.

Mövzu № 5

«Kriminoloji viktimologiya»

Viktimologiyanın anlayışı və predmeti. Kriminoloji viktimologiya – cinayətlərin qurbanlarını öyrənən elm sahəsi kimi. Kriminoloji viktimologiya-cinayətlərin qurbanı haqda tədqiqatların əsas istiqaməti kimi səciyyələndirən xüsusiyyətlər. Kriminoloji viktimologiyanın tədqiqat obyektləri. cinayətlərin qurbanlarının mənəvi-psixoloji və sosial-demoqrafik xüsusiyyətləri.

Cinayətkar və cinayətin qurbanı arasında yaranan münasi-

bətlərin kriminoloji xüsusiyyətləri. Cinayət törədilməmişdən əvvəl cinayətin qurbanının davranışları. cinayətkarlığa təsiretmənin viktimoloji istiqamətləri. Cinayətin törədilməsi mexanizmində cinayətin qurbanının rolu. Cinayətin qurbanının hərəkətlərinin – cinayətin ağırlıq dərəcəsinə təsiri.

«Cinayətin qurbanı» və «zərərçəkən» anlayışlarının müqayisəli təhlili. Cinayətlərin qurbanlarının şəxsiyyət-lərinin kriminoloji xüsusiyyətləri nəzərə alınmaqla tiplərə bölgüsü. Cinayətlərin qurbanlarının cinsinə, yaşına, sosial rolu və statusuna, cinayətkara qarşı münasibətinə, dəymiş zərərin həcminə, cinayətin ağırlıq dərəcəsinə görə təsnifatı. cinayətin qurbanlarının davranışlarının xüsusiyyətlərinə görə təsnifatı (aktiv, təşəbbüskar, passiv, ehtiyatsız, neytral qurbanlar).

Viktimoloji şərait və cinayətin qurbanının davranış mexanizmi. Şəxsiyyət əleyhinə olan cinayətlərin viktimoloji profilaktikası. Mülkiyyət əleyhinə olan cinayətlərin viktimoloji profilaktikası. Zorakılıqla bağlı cinayətlərin viktimoloji profilaktikası. Cinayətlərin qurbanı ola biləcək şəxslərin müdafiəsinin forma və metodları.

SEMİNAR SUALLARI:

- 1. Kriminoloji viktimologiyanın anlayışı və predmeti.*
- 2. Cinayətlərin qurbanlarının şəxsiyyətlərinin kriminoloji xüsusiyyətləri.*
- 3. Cinayətlərin viktimoloji profilaktikası.*

FƏRDİ HAZIRLIQ ÜÇÜN

Referat mövzuları:

1. Kriminogen şəraitin yaranmasında cinayətin qurbanının rolu.
2. Sosial-psixoloji xüsusiyyətlərə görə cinayətin qurbanının tipologiyası.
3. Viktimoloji profilaktika-cinayətkarlığa qarşı mübarizədə əsas istiqamətlərdən biri kimi.

Terminoloji tapşırıq:

«Viktimologiya», «Kriminal viktimologiya», «Viktimoloji şərait», «Fərdi viktimlik», «Kütləvi viktimlik» terminlərinin anlayışlarını qeyd edib məzmununu açıqlamaq.

Mövzu № 6

«Cinayətkarlığın profilaktikası»

Cinayətkarlığın profilaktikasının əhəmiyyəti, məqsəd və vəzifələri. Cinayətkarlığın profilaktikası terminin - cinayətkarlığın xəbərdar olunması, cinayətkarlıqla mübarizə, cinayətkarlığa nəzarət kimi terminlərlə müqayisəli təhlili. Cinayətkarlığın profilaktikasının funksiyaları (nizamasalma, mühafizəetmə, tərbiyəetmə, ideoloji, proqnostik). Cinayətkarlığın profilaktikasının səviyyəsindən irəli gələrək ümumsosial, xüsusi kriminoloji və fərdi profilaktika kimi növlərə bölünməsi. Profilaktik tədbirlərin təsnifatı. Ümumsosial profilaktikanı həyata keçirən subyektlər (dövlət idarəetmə orqanları, ictimai birliklər və s.). Xüsusi kriminoloji profilaktikanı həyata keçirən subyektlərin təsnifatı (hüquq-mühafizə fəaliyyətini həyata keçirən dövlət orqanları; hüquq-mühafizə funksiyasını həyata keçirən xüsusişədirilmiş qurumlar, hüquq-mühafizə vəzifələrini həyata keçirən ictimai strukturlar).

Xüsusi kriminoloji profilaktik tədbirlərin miqyasına, realizə anına, şəxsiyyətə təsirin intensivliyinə, hüquqi xüsusiyyətlərinə görə təsnifatı. Cinayətlərin xüsusi kriminoloji profilaktikasının metodları.

Cinayətlərin fərdi profilaktikasının anlayışı və özünəxas xüsusiyyətləri. cinayətlərin fərdi profilaktikasının həyata keçirilmə formaları. Cinayətlərin fərdi profilaktik tədbirlərinin məzmununa və tərkibinə görə növləri. Tədbirlərin fərdiləşdirilməsi – cinayətlərin fərdi profilaktik tədbirlərinə

qoyulan əsas tələblərdən biri kimi. Həyata keçirilmə metoduna əsasən cinayətlərin fərdi profilaktik tədbirlərinin növləri. Fərdi profilaktika və özünüdərkətmənin formalaşması.

DİO-nun profilaktik fəaliyyətinin normativ-hüquqi tənzimlənməsi. Profilaktik fəaliyyəti həyata keçirən zaman DİO əməkdaşlarının qarşısında qoyulan vəzifələr. Cinayətkar davranışın profilaktikasının effektivliyinin təmin edilməsinin prinsipləri. DİO-nun əməkdaşları tərəfindən tətbiq edilən profilaktika növləri. DİO-nun profilaktik fəaliyyəti zamanı istifadə edilən metodlar. Profilaktik fəaliyyəti həyata keçirən zaman DİO-nun əməkdaşlarının hüquqları.

DİO-da profilaktik tədbirləri həyata keçirən xidmətlər. DİO tərəfindən cinayətlərin ayrı-ayrı növləri üzrə həyata keçirilən profilaktik tədbirlər. Kriminogen duruma ciddi təsir göstərən cinayətlərə qarşı mübarizədə tətbiq edilən profilaktik tədbirlər. Son dövrlər cinayətkarlığa qarşı mübarizənin nəticələrinin təhlili.

DİO-nun profilaktik fəaliyyətinin informasiya təminatı. DİO-ya daxil olan məlumatların qruplaşdırılması. Qruplaşdırılmış məlumatların öyrənilməsinin və təhlilinin nəticələri. Cinayətkarlığın təhlilinin ümumi sxeminin tərkibinə daxil olan məlumatlar. DİO tərəfindən cinayətkarlığa qarşı mübarizə tədbirləri hazırlanarkən nəzərə alınan əsas xüsusiyyətlər.

SEMİNAR SUALLARI:

- 1. Cinayətlərin profilaktikasının anlayışı və vəzifələri.*
- 2. Cinayətlərin ümumsosial profilaktikası.*
- 3. Cinayətlərin xüsusi kriminoloji profilaktikası.*
- 4. Cinayətlərin fərdi profilaktikası.*
- 5. Cinayətlərin profilaktikasında DİO-nun fəaliyyətinin hüquqi əsasları və fəaliyyətinin istiqamətləri.*

FƏRDİ HAZIRLIQ ÜÇÜN

Referat mövzuları:

1. Cinayətkarlığa qarşı mübarizədə ümumsosial profilaktikanın rolu.
2. Cinayətlərin fərdi profilaktikasının həyata keçirmə formaları.
3. DİO-nun profilaktik fəaliyyətinin məzmunu və əsas istiqamətləri.
4. HMO tərəfindən həyata keçirilən xüsusi – kriminoloji profilaktikanın forma və metodları.

Terminoloji tapşırıq:

«Profilaktika», «cinayətlərin profilaktikasısı», «cinayətkarlığın xəbərdar olunması, «cinayətkarlıqla mübarizə», «cinayətkarlığa nəzarət», «ümumsosial profilaktika», «xüsusi-kriminoloji profilaktika», «fərdi profilaktika» terminlərinin anlayışlarını qeyd edib məzmununu açıqlamaq.

Mövzu № 7

«Cinayətkarlığın öyrənilməsinin nəzəri əsasları və cinayətkarlıqla bağlı sosial-neqativ halların kriminoloji xüsusiyyətləri »

Cinayətkarlığın öyrənilməsinin vəzifələri və nəzəri əsasları. cinayətkarlığın qanunauyğunluqları cinayətkarlığın öyrənilməsinin predmeti kimi. Cinayətkarlığın öyrənilməsi zamanı müəyyən edilməli olan hallar. Kriminoloji informasiya. Kriminoloji informasiyanın tamlığı, vaxtında olması və həqiqiliyi.

Kriminoloji tədqiqatların metod, metodika, metodologiyası. Kriminoloji tədqiqatın ümumelmi metodları (induksiya, deduksiya, tarixi, müqayisəli, sistemli yanaşma və s.). Kriminoloji tədqiqatın sosioloji metodları (müşahidə, sorğu, eksperiment,

ekspert qiymətləndirilməsi, sənədlərin öyrənilməsi). Kriminoloji tədqiqatın psixoloji metodları (sosiometriya, testləşdirmə). Kriminoloji tədqiqatın statistik metodları.

Kriminoloji tədqiqatın təşkili. Kriminologiyada statistik müşahidə. Kriminoloji tədqiqatın hazırlıq mərhələsi. Pilotaj tədqiqat. Empirik materialların yığılması və onun işlənməsi. Kriminoloji tədqiqatın nəticələrinin təhlili və çıxış sənədlərinin hazırlanması. Kriminoloji tədqiqatda seçmə müşahidəsinin tətbiqi. Cinayətlərin vahid uçotunun aparılması qaydaları.

Sosial-neqativ halların kriminoloji xüsusiyyətləri. Sərxoşluq və alkoqolizmin anlayışı, kriminoloji xüsusiyyətləri. Sərxoşluq və alkoqolizmin - cinayətkarlığın inkişafına təsiri. Alkoqolizmin və sərxoşluğun inkişafına təkan verən əsas faktorlar. Alkoqolizmin və sərxoşluğun inkişafın psixoloji və sosial amillərin təsiri. Sərxoşluq və alkoqolizmin profilaktikası.

Fahişəliyin kriminoloji xüsusiyyətləri. Fahişəliyin subyektə, davranışın xarakterinə və motivinə görə təsnifatı. Fahişəliyin-cinayətkarlığın inkişafına təsiri. Fahişəliyin neqativ tendensiyaları. Fahişəliyin inkişafına təsir göstərən faktorlar. Fahişəliyin qarşısının alınmasına yönələn profilaktik tədbirlər.

Narkomanlıq və ekstremizmin kriminoloji xüsusiyyətləri. Narkotik vasitələrlə bağlı törədilən cinayətlərin vəziyyəti. Narkomanlıqla cinayətkarlığın əlaqəsinin səciyyəvi xüsusiyyətləri. Narkomanlığın inkişafına təsir edən faktorlar. Ekstremizm – cinayətkarlığın inkişafına təsir göstərən sosial-neqativ hal kimi. Ekstremizmə qarşı tətbiq edilən profilaktik tədbirlər.

SEMİNAR SUALLARI:

- 1. Kriminoloji tədqiqatın sosioloji metodları.*
- 2. Kriminoloji tədqiqatın ümumelmi və psixoloji metodları.*
- 3. Kriminoloji tədqiqatın təşkili.*
- 4. Cinayətlərin vahid uçotunun aparılmasının əsasları.*

5. *Cinayətkarlıqla bağlı sosial-neqativ halların kriminoloji xüsusiyyətləri və onların profilaktikası.*

FƏRDİ HAZIRLIQ ÜÇÜN

Referat mövzuları:

1. Cinayətkarlığın öyrənilməsinin kriminoloji problemləri.
2. Kriminoloji tədqiqatın metodları.
3. Kriminoloji tədqiqat zamanı istifadə olunan informasiyalara verilən tələblər.
4. Sosial-neqativ təzahürlərin cinayətkarlığın inkişafına təsiri.
5. Azərbaycan Respublikasında cinayətkarlığın inkişafına təsir edən sosial-neqativ hallar.

Terminoloji tapşırıq:

- «Kriminoloji informasiya», «Kriminoloji metodika», «Kriminoloji tədqiqat», «Müşahidə», «Sorğu», «Eksperiment», «Ekspert qiymətləndirilməsi», «Sənədlərin öyrənilməsi», «Sosiometriya», «Testləşdirmə», «Statistik müşahidə» terminlərinin anlayışlarını qeyd edib məzmununu açıqlamaq.

- «Sərxoşluq», «Alkoqolizm», «Fahişəliyin subyektə görə təsnifatı», «Fahişəliklə məşğul olmanın motivinə görə təsnifatı», «Rasional ekstremizm», «Qeyri-rasional ekstremizm» terminlərinin anlayışlarını qeyd edib məzmununu açıqlamaq.

Mövzu № 8

«Cinayətkarlığa qarşı mübarizədə kriminoloji proqnozlaşdırma və planlaşdırma»

Kriminoloji proqnozlaşdırmanın anlayışı. Kriminoloji proqnozlaşdırmada nəzərdə tutulan məlumatlar. Kriminoloji

proqnozlaşdırmanın növləri (ümumi cinayətkarlığın proqnozlaşdırılması; fərdi cinayətkar davranışın kriminoloji proqnozlaşdırılması). Müddətdən asılı olaraq kriminoloji proqnozlaşdırmanın növlərə bölgüsü (qısa müddətli, orta müddətli, uzun müddətli). Cinayətkarlığın müəyyən şəraitdə inkişafının qanunauyğunluqları – kriminoloji proqnozlaşdırmanın predmeti kimi. Proqnozlaşdırmada tətbiq edilən əsas metodlar – ekstrapolyasiya, ekspert qiymətləndirilməsi və modelləşdirmə. cinayətkarlığın proqnozlaşdırılması prosesinin mərhələləri.

Kriminoloji planlaşdırmanın anlayışı. Kriminoloji planlaşdırmanın növləri (ümumdövlət, regional, lokal, fərdi). Müddətinə görə kriminoloji planlaşdırmanın növləri. Kriminoloji planlaşdırmanın mərhələləri. Əldə edilən statistik məlumatların kompleks təhlili. Profilaktika işinin təmin edilməsində təşkilati, metodiki və s. tədbirlərin planlaşdırılması. Müəyyən ərazi (dövlət, region, rayon, şəhər və s.) miqyasında kriminoloji planların hazırlanması.

SEMİNAR SUALLARI:

1. *Kriminoloji proqnozlaşdırmanın anlayışı və məzmunu.*
2. *Kriminoloji proqnozlaşdırmanın növləri və proqnozlaşdırma zamanı tətbiq edilən metodlar.*
3. *Kriminoloji planlaşdırmanın anlayışı və əsas meyarları.*
4. *Kriminoloji planlaşdırmanın növləri.*

FƏRDİ HAZIRLIQ ÜÇÜN

Referat mövzuları:

1. Fərdi kriminal davranışın kriminoloji proqnozlaşdırılması.
2. Kriminoloji proqnozlaşdırmanın anlayışı və növləri.
3. Kriminoloji planlaşdırma.

Terminoloji tapşırıq:

«Kriminoloji proqnoz», «Ekstrapolyasiya», «Ekspert qiymətləndirilməsi», «Modelləşdirmə», «Kriminoloji plan» terminlərinin anlayışlarını qeyd edib məzmununu açıqlamaq.

XÜSUSİ HİSSƏ

Mövzu № 9

«Mülkiyyət əleyhinə törədilən cinayətlər və onların profilaktikası»

Mülkiyyət əleyhinə törədilən cinayətlərin anlayışı. Mülkiyyət əleyhinə törədilən cinayətlərin kriminoloji xüsusiyyətləri. Mülkiyyət əleyhinə törədilən cinayətlərin bütün xətlər üzrə qeydə alınmış cinayətlərin strukturunda payı. Azərbaycan Respublikası üzrə qeydə alınmış mülkiyyət əleyhinə olan cinayətlərin dinamikası. Oğurluğun kriminoloji xüsusiyyətləri və mülkiyyət əleyhinə olan cinayətlərin strukturunda yeri. Soyğunçuluq və quldurluğun kriminoloji xüsusiyyətləri və mülkiyyət əleyhinə olan cinayətlərin strukturunda yeri. Mülkiyyət əleyhinə olan cinayətlərin kriminoloji tədqiqinin səciyyəvi əlamətləri. Mülkiyyət əleyhinə törədilən cinayətlərin neqativ tendensiyaları.

Mülkiyyət əleyhinə törədilən cinayətlərin səbəb və şəraiti. Mülkiyyət əleyhinə törədilən cinayətlərin inkişafına zəmin yaradan sosial-neqativ təzahürlər. Mülkiyyət əleyhinə cinayət törətmiş şəxsin şəxsiyyətinin kriminoloji xüsusiyyətləri. Mülkiyyət əleyhinə törədilən cinayətlərə görə cinayət məsuliyyətinə cəlb edilmiş şəxslərin yaşı, cinsi, məşğuliyyəti nəzərə alınmaqla kriminoloji təhlili. Mülkiyyət əleyhinə cinayət törətmiş şəxslərin şəxsiyyətinin mənəvi və psixoloji xüsusiyyətləri nəzərə alınmaqla kriminoloji təhlili. Mülkiyyət əleyhinə cinayət törətmiş şəxslərin şəxsiyyətinin mənəvi və

psixoloji xüsusiyyətləri nəzərə alınmaqla təhlili. Zorakılıqla müşayiət olan mülkiyyət əleyhinə cinayətləri (soyğunçuluq, quldurluq və s.) törətmiş şəxslərin şəxsiyyətinin kriminoloji təhlili. Mülkiyyət əleyhinə cinayət törətmiş şəxslərin tipləri. Mülkiyyət əleyhinə törədilən cinayətlərin profilaktikasının əsas istiqamətləri. Mülkiyyət əleyhinə törədilən cinayətlərin qarşısının alınmasının təşkilati əsasları.

SEMİNAR SUALLARI:

- 1. Mülkiyyət əleyhinə törədilən cinayətlərin anlayışı və kriminoloji xüsusiyyətləri.*
- 2. Mülkiyyət əleyhinə törədilən cinayətlərin səbəb və şəraiti.*
- 3. Mülkiyyət əleyhinə cinayət törətmiş şəxsin şəxsiyyətinin kriminoloji xüsusiyyətləri.*
- 4. Mülkiyyət əleyhinə törədilən cinayətlərin profilaktikası.*

FƏRDİ HAZIRLIQ ÜÇÜN

Referat mövzuları:

1. Mülkiyyət əleyhinə törədilən cinayətlərin xəbərdar olunması istiqamətləri.
2. Tamah motivi ilə cinayət törədənlərin şəxsiyyətinin kriminoloji təhlili.

Terminoloji tapşırıq:

«Tamah cinayətkarlığı», «Tamah-zorakı cinayətkarlıq», «Kleptomaniya» terminlərinin anlayışlarını qeyd edib məzmununu açıqlamaq.

Mövzu № 10

«Zorakı cinayətkarlıq və onun profilaktikası»

Zorakı cinayətkarlığın anlayışı. Kriminoloji ədəbiyyatlarda zorakılığın növləri.

Səciyyəvi xüsusiyyətlərinə görə zorakılığın qruplaşdırılması. Zorakılıq-kriminal motivasiyanın tərkib elementi kimi. Şəxsiyyət əleyhinə törədilən cinayətlərdə müşahidə olunan zorakılığın kriminoloji xüsusiyyətləri. cinayətkar məqsədə çatmaq üçün əsas vasitə qismində çıxış edən zorakılığın kriminoloji xüsusiyyətləri (ictimai təhlükəsizlik və ictimai qayda əleyhinə olan, dövlətin konstitusiyaya quruluşunun əsasları və təhlükəsizliyi əleyhinə olan və s. cinayətlər).

Zorakı cinayətkarlığın səbəb və şəraiti. Zorakı cinayətkarlığın inkişafına səbəb olan hallar. Zorakılıqla törədilən cinayətlərin motivlərinin kriminoloji xüsusiyyətləri. Zorakı cinayətləri törətmiş şəxslərin şəxsiyyətinin kriminoloji xüsusiyyətləri. Zorakı cinayətləri törətmiş şəxslərin şəxsiyyətinin tipləri.

Zorakı cinayətkarlığın xəbərdir olunmasının əsas istiqamətləri.

SEMİNAR SUALLARI:

- 1. Zorakı cinayətkarlığın anlayışı və kriminoloji xüsusiyyətləri.*
- 2. Zorakı cinayətkarlığın səbəb və şəraiti.*
- 3. Zorakı cinayətkarların şəxsiyyətinin kriminoloji xüsusiyyətləri.*
- 4. Zorakı cinayətkarlığın profilaktikası.*

FƏRDİ HAZIRLIQ ÜÇÜN

Referat mövzuları:

1. Zorakılığın sosial-neqativ təzahür kimi kriminoloji tədqiqi.
2. Zorakı cinayətkarlığın inkişaf qanunauyğunluqları.
3. Zorakı cinayətlərin törədilməsində zərərçəkmişin rolu.

Terminoloji tapşırıq:

«Fiziki zorakılıq», «Psixi zorakılıq», «Instrumental zorakılıq», «Məişət zorakılığı», «Seksual zorakılıq», «Ailə zorakılığı», «Aqressiv-zorakı cinayətkarlıq», «Rasional-zorakı cinayətkarlıq» terminlərinin anlayışlarını qeyd edib məzmununu açıqlamaq.

Mövzu № 11

«İqtisadi cinayətkarlıq və profilaktikası»

İqtisadiyyat sahəsində törədilən cinayətlərin kriminoloji xüsusiyyətləri. İqtisadi təhlükəsizlik-dövlətin qarşısında duran əsas vəzifələrdən biri kimi. İqtisadi sahədə törədilən cinayətlərin təsnifatı. İqtisadi cinayətkarlığın anlayışı və onun törədilməsinə kömək edən səbəb və şərait. İqtisadiyyat sahəsində törədilmiş cinayətlərin vəziyyəti və inkişaf tendensiyaları. Sosial-iqtisadi böhran-iqtisadi cinayətkarlığın inkişafına təkan verən əsas amil kimi.

İqtisadiyyat sahəsində cinayət törətmiş şəxslərin şəxsiyyətinin kriminoloji xüsusiyyətləri. İqtisadiyyat sahəsində cinayət törətmiş şəxslərin tipləri.

İqtisadi cinayətkarlığın profilaktikası. İqtisadi təhlükəsizliyin təmin edilməsi ilə bağlı dövlət strategiyası. İqtisadi cinayətkarlığa qarşı mübarizədə tətbiq ediləcək profilaktik tədbirlərin istiqamətləri. İqtisadi cinayətkarlığın qarşısının

alınması üçün ümumsosial və xüsusi kriminoloji səviyyədə həyata keçiriləcək profilaktik tədbirlər.

SEMİNAR SUALLARI:

1. *İqtisadi cinayətkarlığın kriminoloji xüsusiyyətləri.*
2. *İqtisadi sahədə törədilən cinayətlərin səbəb və şəraiti.*
3. *İqtisadi sahədə cinayət törətmiş şəxslərin şəxsiyyətinin kriminoloji xüsusiyyətləri.*
4. *İqtisadi cinayətkarlığın profilaktikası.*

FƏRDİ HAZIRLIQ ÜÇÜN

Referat mövzuları:

1. «Ağyaxalılıq cinayətkarlıq» və onun kriminoloji təhlili.
2. İqtisadi cinayətkarlığın öyrənilməsinin kriminoloji problemləri.

Mövzu № 12

«Yetkinlik yaşına çatmayanlar tərəfindən törədilən cinayətlər və onların profilaktikası»

Yetkinlik yaşına çatmayanların cinayətkarlığının kriminoloji xüsusiyyətləri. Yetkinlik yaşına çatmayanlar tərəfindən törədilən cinayətlərin vəziyyəti və dinamikası. Yetkinlik yaşına çatmayanlar tərəfindən törədilən cinayətlərin motivlərinə görə kriminoloji xüsusiyyətləri. cinayətkarlığın strukturunda yetkinlik yaşına çatmayanlar tərəfindən törədilən cinayətlərin yeri. Yetkinlik yaşına çatmayanlardan ibarət olan cinayətkar qrupların növləri. Yetkinlik yaşına çatmayanlardan ibarət cinayətkar qrupların yetkinlik yaşına çatmayanların davranışlarının xüsusiyyətlərinə görə qruplaşdırılması. Yetkinlik yaşına çatmayanlardan ibarət cinayətkar qrupların ictimai təhlükəlilik dərəcəsinə görə təsnifatı. Yetkinlik yaşına

çatmayanlar tərəfindən törədilən cinayətlərin növləri. Yetkinlik yaşına çatmayanlar tərəfindən törədilən cinayətlərin səbəb və şəraiti.

Yetkinlik yaşına çatmayanların cinayətkarlığının artmasına təkan verən sosial-neqativ hallar.

Yetkinlik yaşına çatmayan cinayətkarların şəxsiyyətlərinin kriminoloji xüsusiyyətləri. Yetkinlik yaşına çatmayan cinayətkarların tipləri.

Yetkinlik yaşına çatmayanlar tərəfindən törədilən cinayətlərin profilaktikası. Yetkinlik yaşına çatmayanların cinayətkarlığının qarşısının alınması məqsədi ilə tətbiq edilən profilaktiki tədbirlər və onları həyata keçirən subyektlərin roluna görə təsnifatı. Ailə-yetkinlik yaşına çatmayanlar arasında törədilən cinayətlərin qarşısının alınmasında əsas amil kimi.

SEMİNAR SUALLARI:

- 1. Yetkinlik yaşına çatmayanların cinayətkarlığının kriminoloji xüsusiyyətləri.*
- 2. Yetkinlik yaşına çatmayan cinayətkarların şəxsiyyəti.*
- 3. Yetkinlik yaşına çatmayanların cinayətkarlığının səbəb və şəraiti.*
- 4. Yetkinlik yaşına çatmayanlar tərəfindən törədilən cinayətlərin profilaktikası.*

FƏRDİ HAZIRLIQ ÜÇÜN

Referat mövzuları:

1. Yetkinlik yaşına çatmayanlar tərəfindən qrup halında törədilən cinayətlərin kriminoloji xüsusiyyətləri.
2. Yetkinlik yaşına çatmayanlar tərəfindən törədilən cinayətlərin inkişafına təsir edən sosial amillər.
3. Psixoloji faktorların yetkinlik yaşına çatmayanlar tərəfindən törədilən cinayətlərin inkişafına təsiri.

Mövzu № 13

«Narkotik vasitələrlə bağlı cinayətlər və onların profilaktikası»

Narkotik vasitələrlə bağlı cinayətlərin kriminoloji xüsusiyyətləri. Narkomanlıq, narkotizm və toksikomanlığın anlayışları. Narkotik vasitələrlə bağlı törədilən cinayətlərin vəziyyəti və ümumi cinayətlərin strukturunda yeri. Narkotik vasitələrlə bağlı törədilən cinayətlərin neqativ nəticələri. Narkotizm – cinayətkarlığın inkişafına təkan verən sosial-neqativ hal kimi.

Narkotik vasitələrlə bağlı törədilən cinayətlərin səbəb və şəraiti. Narkomanlığın yayılmasına təkan verən hallar. Narkomanlıqla-cinayətkarlığın əlaqəsinin səciyyəvi xüsusiyyətləri. Narkomanlıq-narkobiznesin inkişafına təkan verən əsas amil kimi.

Narkotik vasitələrlə bağlı cinayət törətmiş şəxsin şəxsiyyətinin kriminoloji xüsusiyyətləri. Narkomanlığın yayılmasına, narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və onların prekursorlarının qanunsuz dövriyyəsinə qarşı dövlət tərəfindən qəbul edilmiş ümummillə proqram.

Narkotik vasitələrlə bağlı törədilən cinayətlərin profilaktikası. Narkomanlığın yayılması, narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və onların prekursorlarının qanunsuz dövriyyəsinə qarşı ümumsosial, xüsusi kriminoloji və fərdi səviyyədə həyata keçirilən profilaktik tədbirlər.

SEMİNAR SUALLARI:

- 1. Narkotik vasitələrlə bağlı törədilən cinayətlərin kriminoloji xüsusiyyətləri.*
- 2. Narkotik vasitələrlə bağlı törədilən cinayətlərin səbəb və şəraiti.*
- 3. Narkotik vasitələrlə bağlı cinayət törətmiş şəxslərin*

şəxsiyyətinin kriminoloji xüsusiyyətləri.

4. Narkomanlığın və narkotik vasitələrlə bağlı cinayətlərin profilaktikası.

FƏRDİ HAZIRLIQ ÜÇÜN

Referat mövzuları:

1. Narkotizmin sosial-neqativ nəticələri.
2. Narkotik vasitələrlə bağlı cinayətlərin və bu növ cinayətləri törədənlərin şəxsiyyətinin kriminoloji tədqiqi.

Terminoloji tapşırıq:

«Narkotizm», «Narkotiklərlə bağlı cinayətlər», «Narkotiklərin qanunsuz dövriyyəsi ilə bağlı cinayətlər» terminlərinin anlayışlarını qeyd edib məzmununu açıqlamaq.

MÖVZU № 14

«Residiv və mütəşəkkil cinayətkarlığın profilaktikası»

Residiv cinayətkarlığın anlayışı və onu səciyyələndirən əsas əlamətlər. Residiv cinayətkarlıq-cinayətkarlığın daha təhlükəli növlərindən biri kimi. Residiv cinayətkarlığın ictimai təhlükəliliyini xarakterizə edən əsas əlamətlər. Residiv cinayətkarlığın strukturunun göstəriciləri. Residiv cinayətlərin strukturunda ayrı-ayrı cinayətlərin nisbəti. Residiv cinayətlərin növünə görə təsnifatı. Residiv cinayətlərin təhlükəlilik dərəcəsinə görə növləri.

Bu növ cinayətləri törətmiş şəxslərin sosial-demoqrafik, cinayət-hüquqi, psixo-fizioloji əlamətlərindən irəli gələrək kriminoloji təhlili.

Residiv cinayətkarlığın yaranmasının səbəb və şəraiti. Residiv cinayətkarlığın inkişafına təkan verən əsas hallar. Penitensiar, residiv cinayətlər və onların səbəb və şəraiti. Dövlət tərəfindən aparılan cəza siyasətinin residiv cina-

yətkarlığın inkişafına təsiri.

Residiv cinayətkarlığın profilaktikasının əsas istiqamətləri.

Mütəşəkkil cinayətkarlığın anlayışı və kriminoloji xüsusiyyətləri. Mütəşəkkil cinayətkarlığın kriminoloji əlamətləri.

Mütəşəkkil cinayətkar qruplarda cinayətlərin törədilməsi üçün şəxslərin daimi birliyinin, sət nizam-intizamının, ierarxik quruluşunun, sosial nəzarətdən mühafizə sisteminin olması. Korrupsiya-mütəşəkkil cinayətkarlığın əsas əlamətlərindən biri kimi. Korrupsiyanın anlayışı. Korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozumaların subyektlərinin dairəsi.

Mütəşəkkil cinayətkarlığın inkişaf səviyyələri. Mütəşəkkil cinayətkarlığın sosial təhlükəliliyi və inkişafı. Mütəşəkkil cinayətkarlığın inkişafına təkan verən əsas faktorlar. Mütəşəkkil cinayətkar dəstənin üzvlərinin şəxsiyyətinin kriminoloji xüsusiyyətləri.

Mütəşəkkil cinayətkarlığın meydana gəlməsi və inkişafının doğuran amillər, qarşısının alınmasının xüsusi kriminoloji tədbirlər.

SEMİNAR SUALLARI:

1. Residiv cinayətkarlığın növləri və inkişafına təkan verən əsas hallar.

2. Residiv cinayətkarlığın profilaktikası və bu növ cinayətləri törədənlərin şəxsiyyətlərinin kriminoloji xüsusiyyətləri.

3. Mütəşəkkil cinayətkarlığın anlayışı və əlamətləri

4. Mütəşəkkil cinayətkar qrupların üzvlərinin şəxsiyyətlərinin kriminoloji xüsusiyyətləri və bu növ cinayətlərin profilaktikası.

FƏRDİ HAZIRLIQ ÜÇÜN

Referat mövzuları:

1. Kriminoloji residivin məzmunu və səciyyəvi əlamətləri.
2. Peşəkar cinayətkarlıq və kriminal ixtisaslaşma.
3. Mütəşəkkil cinayətkarlıq və onun kriminoloji xüsusiyyətlərinin öyrənilməsi.
4. Mütəşəkkil cinayətkar qruplaşmaların inkişaf səviyyələrinin kriminoloji təhlili

Terminoloji tapşırıq:

«Residiv cinayətkarlıq», «Kriminoloji residiv», «Penitensiar residiv», «cinayət-hüquqi residiv», «Peşəkar cinayətkarlıq», «Kriminal ixtisaslaşma», «Mütəşəkkil cinayətkarlıq», «Müvəqqəti cinayətkar birliklər», «Kriminal kartellər», «Cinayətkar sindikatlar» terminlərinin anlayışlarını qeyd edib məzmununu açıqlamaq.

Mövzu № 15

«Ehtiyatsızlıqdan törədilən və ekoloji cinayətlərin kriminoloji xüsusiyyətləri»

Ehtiyatsızlıqdan törədilən cinayətlərin kriminoloji anlayışı və səciyyəvi xüsusiyyətləri. Ehtiyatsızlıqdan törədilən cinayətlərin ümumi xüsusiyyətləri. Ehtiyatsızlıqdan törədilən cinayətlərin növləri. Məişətdə ehtiyatsızlıqdan törədilən cinayətlər. Texniki təhlükəsizlik qaydalarının pozulması nəticəsində ehtiyatsızlıqdan törədilən cinayətlər. Vəzifə və peşə ehtiyatsızlığından törədilən cinayətlər. Ehtiyatsızlıqdan törədilən cinayətlərin müasir vəziyyəti. Qeydiyyatata alınmış cinayətlərin strukturunda ehtiyatsızlıqdan törədilən cinayətlərin xüsusi çəkisi.

Ehtiyatsızlıqdan cinayət törətmiş şəxslərin şəxsiyyətinin kriminoloji xüsusiyyətləri. Ehtiyatsızlıqdan cinayət törətmiş

şəxslərin şəxsiyyətinin strukturu, onların sosial-demoqrafik və cinayət-hüquqi əlamətləri. Ehtiyatsızlıqdan törədilən cinayətlərin törədilməsinin psixoloji mexanizmi. Ehtiyatsızlıqdan cinayət törətmiş şəxslərin tipləri və onların kriminoloji xüsusiyyətləri.

Ehtiyatsızlıqdan törədilən cinayətlərin səbəb və şəraiti.

Ehtiyatsızlıqdan törədilən cinayətlərin texniki, təşkilati-idarəçilik və təşkilati-hüquqi səbəbləri.

Ehtiyatsızlıqdan törədilən cinayətlərin profilaktikasının ümumi və xüsusi tədbirləri. Yol-nəqliyyat hadisələrinin profilaktikasında dövlət yol polisinin fəaliyyəti.

Ekoloji cinayətlərin kriminoloji xüsusiyyətləri. Ekoloji cinayətkarlığın anlayışı. Ekoloji cinayətkarlığın ictimai təhlükəliliyini səciyyələndirən əsas əlamətlər. Ekoloji cinayətlərin vəziyyəti, dinamikası və ümumi cinayətlərin strukturunda yeri.

Ekoloji cinayətlərin inkişafına təsir edən səbəb və şərait. Ekoloji cinayətlərin neqativ nəticələri.

Ekologiya sahəsində cinayət törətmiş şəxslərin şəxsiyyətinin kriminoloji xüsusiyyətləri. Ekologiya sahəsində cinayət törətmiş şəxslərin şəxsiyyətinin strukturu. Ekologiya sahəsində cinayət törətmiş şəxslərin tipləri.

Ekoloji cinayətlərin qarşısının alınmasına yönəlmiş profilaktik tədbirlər. Ekoloji təhlükəsizliyin təmin edilməsi sahəsində dövlət strategiyası. Bu sahədə törədilən cinayətlərin xəbərdar olunması məqsədilə ümumsosial, xüsusi-kriminoloji və fərdi səviyyədə həyata keçiriləcək profilaktik tədbirlər. Ekoloji cinayətlərə qarşı mübarizədə dövlətin, ictimai qurumların və vətəndaşların rolu. Ekologiya sahəsində dövlət siyasəti, ekoloji tərbiyə sisteminin yaradılması, sosial nəzarətin inkişafı, hüquq-mühafizə orqanlarının fəaliyyətinin təkmilləşməsi – ekoloji cinayətkarlığa qarşı mübarizədə əsas amil kimi.

SEMİNAR SUALLARI:

- 1. Ehtiyatsızlıqdan törədilən cinayətlərin anlayışı və kriminoloji xüsusiyyətləri.*
- 2. Ehtiyatsızlıqdan cinayət törətmiş şəxslərin kriminoloji xüsusiyyətləri.*
- 3. Ehtiyatsızlıqdan törədilən cinayətlərin səbəb və şəraiti, profilaktikası*
- 4. Ekoloji cinayətkarlığın səbəb və şəraiti.*
- 5. Ekologiya sahəsində cinayət törətmiş şəxslərin şəxsiyyətinin kriminoloji xüsusiyyətləri.*
- 6. Ekoloji cinayətlərin profilaktikası.*

FƏRDİ HAZIRLIQ ÜÇÜN

Referat mövzuları:

- 1. Ehtiyatsızlıqdan törədilən cinayətlərin kriminoloji xüsusiyyətləri və bu növ cinayətlərin səbəblərinin öyrənilməsi.*
- 2. Yol-nəqliyyat hadisələrinin kriminoloji təhlili və xəbərdar edilməsi üzrə həyata keçiriləcək tədbirlər sistemi.*
- 3. Ekoloji cinayətlərin kriminoloji xüsusiyyətləri və bu növ cinayətlərə görə məsuliyyətə cəlb edilmiş şəxslərin davranışına təsir edən kriminogen faktorlar.*
- 4. Ekoloji cinayətkarlığa qarşı mübarizədə ümumi və xüsusi kriminoloji profilaktik tədbirlərin sistemi.*

TÖVSIYƏ EDİLƏN ƏDƏBİYYAT SIYAHISI

I. Normativ-hüquqi aktlar

1. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası. 12 noyabr 1995-ci il.
2. «Polis haqqında» Azərbaycan Respublikasının Qanunu. 28 oktyabr 1999-cu il.
3. «Polis haqqında» Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı. 11 noyabr 1999-cu il.
4. «Cinayətkarlığa qarşı mübarizə tədbirlərinin gücləndirilməsi, hüquq qaydalarının və qanunçuluğun möhkəmləndirilməsi tədbirləri haqqında» Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı. 9 avqust 1994-cü il.
5. «Ekoloji təhlükəsizlik haqqında» Azərbaycan Respublikasının Qanunu, 8 iyun 1999-cu il.
6. «Ətraf mühitin mühafizəsi haqqında» Azərbaycan Respublikasının Qanunu, 8 iyun 1999-cu il.
7. «Narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və onların prekursorlarının dövriyyəsi haqqında» Azərbaycan Respublikasının Qanunu, 25 iyun 2005-ci il.
8. «Uşaq hüquqları haqqında» Azərbaycan Respublikasının Qanunu. 19 may 1998-ci il.
9. «Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında» Azərbaycan Respublikasının Qanunu, 13 yanvar 2004-cü il.
10. «Validəynlərini itirmiş və valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqların sosial müdafiəsi haqqında» Azərbaycan Respublikasının Qanunu, 26 noyabr 1999-cu il.
11. «Gənclər siyasəti haqqında» Azərbaycan Respublikasının Qanunu, 9 aprel 2002-ci il.
12. «Yetkinlik yaşına çatmayanların işləri və hüquqlarının müdafiəsi üzrə komissiyalar haqqında Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə» Azərbaycan Respublikasının Qanunu, 31 may 2002-ci il.

13. «Yetkinlik yaşına çatmayanların baxımsızlığının və hüquq pozuntularının profilaktikası haqqında» Azərbaycan Respublikasının Qanunu, 9 avqust 2005-ci il.

14. «Məişət zorakılığının qarşısının alınması haqqında» Azərbaycan Respublikasının Qanunu, 22 iyun 2010 -cu il.

II. Xüsusi ədəbiyyat siyahısı

1. Azərbaycan Respublikası DİN-in 23.07.2007-ci il tarixli 388 nömrəli əmri: «Daxili işlər orqanlarında profilaktik işin təşkili haqqında Təlimatın təsdiq edilməsi barədə».

2. Azərbaycan Respublikası DİN-in 24.02.2007-ci il tarixli 110 nömrəli əmri: «Yetkinlik yaşına çatmayanların baxımsızlığı və hüquq pozuntularının profilaktikasında daxili işlər orqanlarının fəaliyyətinin təşkilinə dair Təlimatın təsdiq edilməsi haqqında»

3. Azərbaycan Respublikası DİN-in 14.05.2002-ci il tarixli 186 nömrəli əmri: «Daxili işlər orqanlarında analitik işin və planlaşdırmanın təşkili qaydalarının təsdiq edilməsi barədə».

4. Azərbaycan Respublikası DİN-in 25 iyun 2009-cu il tarixli 357 №-li əmri: «Hüquq qaydasının təmini üzrə İctimai Şura haqqında Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə».

III. Ümumi ədəbiyyat siyahısı

1. F.Y.Səməndərov. Kriminologiya. Dərslik. Ümumi hissə. Bakı, 2003.
2. Ə.Piriyev. «Kriminologiya» Dərslik. Bakı, 1999.
3. А.Алексеев. «Криминология и профилактика преступлений» Dərslik. Moskva, 1989.
4. А.Долгова. «Криминология» Dərslik. Moskva, 2008.
5. В.Сальников. «Криминология и профилактика преступлений» Dərslik. Sankt-Peterburq, 2002.
6. Р.Расулов «Преступность в Азербайджанской

- Республике». Dərs vəsaiti. Bakı, 1992.
7. Х.Алекперов. «Преступность и компромисс» Dərs vəsaiti. Bakı, 1999.
 8. Т.Гарайев «Проблемы борьбы с преступностью в Азербайджанской Республике» Dərs vəsaiti. Bakı, 1992.
 9. И.Исмаилов «Преступность и уголовная политика» Dərs vəsaiti. Bakı, 1990.
 10. А.Ковалин. «Латентная преступность и ее выявления органами внутренних дел». Dərs vəsaiti. Kiyev, 1985.
 11. В.Кудравцев, В.Еминов. «Криминология». Dərslik. Moskva, 2004.
 12. Б.Бурлаков, Н.Кропачев. «Криминология». Dərslik, Sankt-Peterburq, 2002.
 13. В.Сальников «Криминология и профилактика преступлений» Dərslik, Sankt-Peterburq, 2001.
 14. А.Долгова. «Криминология» Dərslik. Moskva, 2003.
 15. С.Иншаков «Криминология» Dərslik. Moskva, 2002.
 16. К.Игошев. Типология личности преступника и мотивация преступного поведения» Dərs vəsaiti. Qorki, 1974.
 17. İ.Rəhimov, E.Nəsənov, S.Abdullayev, İ.Cavadova. Cınaуətkarlıq və kibernetika». Bakı, 1995.
 18. Е.Гришко. «Организация преступного сообщества (преступной организации); уголовно-правовые и криминологические аспекты. Dərs vəsaiti. Moskva, 2002.
 19. А.Долгова. «Организованная преступность – 4. Dərs vəsaiti. Moskva, 1998.
 20. В.Иванова. «Преступное насилие» Dərs vəsaiti. Moskva, 2002.
 21. Ю.Глинский. «Криминология» Dərslik. Sankt-Peterburq, 2002.
 22. Д.Ривман. «Криминальная виктимология» Dərslik. Sankt-Peterburq, 2002.

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
DAXİLİ İŞLƏR NAZİRLİYİ**

POLİS AKADEMİYASI

**«Daxili işlər orqanlarının inzibati fəaliyyəti»
k a f e d r a s ı**

**DİN-in Polis Akademiyasının
müdavimləri üçün**

KRİMİNOLOGİYA
fənni üzrə

TƏDRİS PROQRAMI

Naşir: Ceyhun Əliyev
Dizayner: Flora Əliyeva
Texniki redaktoru: Ülvi Arif

Yığılmağa verilib: 04.05.2016
Çapa imzalanıb: 01.09.2016
Ş.ç.v. 2,25, tiraj 200
“Ecoprint” mətbəəsində çap olunub.
Tel: +994 55 216 09 91